

K týlovému zabezpečení a práce týlu armády při přerůstání armádních operací

Major Evžen Mach



V článku chci přispět k dalšímu prohloubení vývodů kolektivu operační správy (VM čís. 2/1962) některými poznatky a zkušenostmi, které jsme získali v poslední době.

Jednou ze základních podmínek přerůstání operací je jejich týlové zabezpečení. Týl nesmí v žádném směru ohrozit plynulost operací. Svou činnost během první (předcházející) operace musí zaměřit tak, aby na jejím konci byly jak u vojsk tak v armádních skladech co nejúplnější zásoby, aby kapacita dopravních útvarů a jednotek stačila vézt úplné pohyblivé zásoby, aby tyto prostředky měl co nejbližší vojskům, aby měl k dispozici dostatečnou léčebně odsunovou kapacitu a v neposlední řadě, aby včasným a soustavným získáváním zpráv o situaci a úkolech nejenom udržel přehled o stavu zabezpečení, ale získal také alespoň nepatrný předstih k potřebným opatřením pro pokračování v další operaci.

Při dokončování jedné a přípravě další operace musí být hlavní pozornost týlu zaměřena na tyto hlavní úkoly:

- zabezpečení úplného přehledu o operační a radiální situaci a o stavu vojskového týlu a armádních týlových útvarů a zařízení;
- doplnění zásob materiálu u vojsk a v armádních skladech;
- uvolnění zdravotnických etap a jejich příprava k dalšímu použití;
- převzetí a předání svazků, útvarů a týlových útvarů a zařízení (TÚZ);
- udržení plné mobilnosti zejména armádních TÚZ, jejich maximální přimknutí k operační sestavě armády a spolehlivá ochrana a obrana zejména proti ZHN a bojové a operační zabezpečení vůbec.

Zásadní význam pro splnění těchto úkolů má jejich včasné a důkladné zplánování a včasné proniknutí rozkazů a nařízení do vojsk a k TÚZ.

Perspektivu pro zabezpečení druhé operace musí nezbytně vytvářet už plán organizace týlu v první operaci. Činnost týlu v průběhu první operace musí být zaměřena k tomu, aby sestava jednotlivých zásobovacích stupňů a zdravotnických etap, komunikační síť a učlenění zásob ke konci první operace umožňovaly přechod do další operace. To znamená, že nelze připustit zaostávání zejména vyšších zásobovacích a odsunových etap, neobsazení komunikací a jejich přerušení a pokles stavu zásob jak ve vojskovém týlu, tak v armádním týlu hluboce pod normy. Je snaha mít na konci první operace u vojsk téměř úplné pohyblivé zásoby a PAZ mít co nejbližší operační sestavě armády.

Podklady pro zplánování druhé operace dostává týl armády od týlu frontu a od velitele armády. Praxe vyžaduje, aby podklady od týlu frontu (týlová směrnice), alespoň ty nejzákladnější, přišly k týlu armády **dříve nebo nejpoz-**

ději souběžně s podklady, které dostává velitel armády od velitele frontu. Jde zejména o tyto údaje seřazené podle důležitosti:

- přiděl základních druhů materiálu na druhou operaci;
- povolená spotřeba na operaci;
- zdravotnické prostředky dané k dispozici armádě pro zabezpečení druhé operace;
- místa, odkud budou zásoby armádě doplňovány a jakými prostředky;
- kdy zhruba na jaké čáře budou rozvíňovány nemocniční základny;
- směry předpokládaného prodlužování frontových komunikací za armádou.

Je nezbytné, aby armáda dostala základní údaje, předběžně alespoň na zabezpečení bližšího úkolu druhé operace (na 1—2 dny) a další pak v průběhu plánování dodatečně. Nedostane-li tyl armády tyto podklady včas, je nutné postupovat opačným způsobem tak, že v plánu (vycházející z daného operačního úkolu) kalkuluje potřebu sám a vykazuje ji jako požadavek na front.

Dojdou-li na TVS armády podklady od tylu frontu včas (šifrovkou apod.), je možné na jejich podkladě předběžně vyhodnotit situaci a ujasnit úkol z hlediska tylu. Zástupce velitele armády pro tyl si ujasní zejména materiální situaci na konci první operace a možnosti k zabezpečení druhé operace, stav zdravotnických prostředků, jejich potřebu a úhradu k zabezpečení druhé operace. Dostane-li od velitele armády základní operační orientaci (pásmo činnosti armády, hloubky bližšího a dalšího úkolu, denní tempo a předpokládanou sestavu) je účelné mít přímo na VS armády předsunutou nejnutnější plánovací skupinu tylu vytvořenou na základě styčné skupiny tylu na VS a jejím prostřednictvím přímo zde, kde jsou nejbližší potřebné podklady pro práci, připravit návrhy zástupce velitele armády pro tyl veliteli a po jejich schválení zabezpečit přímo odtud proniknutí tylového rozhodnutí do vojsk. Osvědčilo se mít tuto skupinu ve složení 1—2 důstojníci operačního a 1—2 důstojníci dopravního oddělení štábu tylu, náčelník zdravotnického oddělení a náčelník oddělení PHM.

Zástupce velitele pro tyl musí velitele armády informovat a navrhnout mu zejména tato opatření:

1. Materiální zabezpečení

- zabezpečení posledního dne první operace (stav na začátku dne u vojsk a v armádních skladech, spotřeba, doplnění, stav ke konci první operace);
- zabezpečení druhé operace (nařízené zásoby na začátku a na konci druhé operace, povolená spotřeba, přiděl od frontu, doplnění vojsk, nedostatky a přebytky, celkové zabezpečení v procentech).

2. Možnosti přísunu materiálu a systém zásobování

- kapacita armádních dopravních útvarů;
- potřeba doplňování zásob a její úhrada podle období a dnů operace (systém zásobování);
- prostory frontových skladů;
- manévr PAZ a tylů svazků a způsob doplňování armádních útvarů.

3. Silniční zabezpečení

- frontové komunikace za armádou;
- směry a obsluha armádních komunikací.

4. Zdravotnické zabezpečení

- výchozí situace;
- odhad ztrát podle údobí operace;
- odsunové zabezpečení;
- léčebné zabezpečení;
- hygienicko-epidemiologické zabezpečení;
- zabezpečení zdravotnickým materiálem.

5. Závěry a návrhy veliteli armády

- k zahájení operace mít
 - u vojsk průměrně
 - v armádních skladech
 - navíc u kterého svazku jaký materiál;
- normy spotřeby na první den druhé operace (pro td na více dnů v závislosti na délce úkolu stanoveného velitelem armády);
- způsob doplňování zásob svazkům a armádním útvarům (pořadí, prostředky);
- posílení svazků zdravotnickými prostředky (SZO, odsunovými prostředky, hygienicko-epidemiologické prostředky);
- organizace týlu (manévr PAZ, TVS, armádními komunikacemi).

6. Požadavky na velitele armády

(Ochrana PAZ a armádních komunikací, zabezpečení přechodů vodních toků, prostředky pro vzdušný přísun a odsun, pracovní síly apod.)

Osvědčilo se mít závěry z těchto informací připraveny zvlášť a dát je veliteli armády tak, aby podle nich mohl vyhlásit své rozhodnutí a náčelníku štábu armády k zabezpečení jejich koordinace s ostatními složkami štábu armády.

Základním úkolem týlu armády v tomto období je zabezpečit včasné proniknutí týlového rozhodnutí do vojsk. Zkušenosti ukazují, že nejvýhodnější způsob vydání týlového nařízení je jeho předání styčným důstojníkům svazků nebo prostřednictvím směrových důstojníků armády nebo konečně přímo zastupcům velitelů svazků pro tyl, povolaných k této době na velitelské stanoviště armády. Je nutné mít u styčné skupiny týlu na VS prostředky pro rychlé napsání a rozmnožení tohoto dokumentu tak, aby svazky i armádní útvary dostaly nařízení písemně. Souběžně je nutno nařízení ihned odeslat rádiem. Pokud se týká armádních útvarů a vojskových svazků je k zabezpečení včasného proniknutí týlového nařízení nezbytná účast příslušného velitele druhu vojska. Přitom se potvrzuje, že nejúčinnější způsob proniknutí týlového nařízení k těmto svazkům a útvarům je uvedení jeho základních bodů přímo jako součást nebo příloha dokumentů vydávaných těmto útvarům a svazkům příslušným velitelem druhu vojska.

Další plánování je výhodné provádět na TVS. Přitom před návratem na TVS je třeba mít k dispozici rozhodnutí velitele a zámysly jednotlivých vel. druhů vojsk. Shromáždit tyto podklady je v této době hlavním úkolem styčné skupiny týlu na velitelském stanovišti. Tato skupina pak tyto údaje dále zpřesňuje a doplňuje a předává postupně na TVS po pojítkách, osobním stykem nebo po motospojce. Jde především o údaje pro bojové a operační zabezpečení týlu, ko-

ordinaci přesunů, vyhodnocení protivníka, součinnost s ženijním vojskem při využívání komunikací a mostů, manévr místy velení apod. Vedle toho se styčná skupina týlu podílí na zpracování hlavních plánovacích dokumentů operačního oddělení a velitelů druhů vojsk. Musí proto být předávány zprávy a podklady mezi TVS a VS oboustranně.

Je přirozené, že při celé této činnosti nelze ani na okamžik zapomínat, že probíhá boj, že je třeba stále vycházet a opírat se o skutečný vývoj situace na frontě a podle něho upravovat i výchozí situaci plánu organizace týlu pro druhou operaci. Proto není výhodné nějak násilně a zřetelně rozdělovat pracovníky štábu a oddělení týlu na ty, kteří se zabývají výhradně řízením týlu k dokončení první operace a ty, kteří se starají o zplánování druhé operace. Je jasné, že těžiště úsilí k dokončení první operace bude po vydání nařízení u informační skupiny operačního oddělení a vyčleněných důstojníků jednotlivých oddělení, kteří sledují vývoj situace a zabezpečují včasnou reakci na ni ze strany týlu armády. Přesto však je nutné, aby základními otázkami dokončení první operace žili i všichni ti, kteří plánují zabezpečení druhé operace. Zejména pak všichni náčelníci se musí stále zajímat o současnou situaci, včas reagovat na její vývoj tak, aby byly vytvořeny ty nejpriznivější podmínky pro přerůstání do druhé operace.

Zvláštní význam v období dokončování plánování druhé operace má osobní účast hlavních funkcionářů týlu armády přímo u hlavních svazků, k zabezpečení správného pochopení úkolů a pomoci přímo na místě. Je proto účelné, aby náčelník štábu týlu připravil všechny náčelníky služeb a další schopné pracovníky k pochopení zámyslu týlového zabezpečení a takto připravené funkcionáře odeslal ke svazkům. Tito prověří správné pochopení týlového nařízení armády a jeho rozpracování v plánu organizace týlu a v týlovém nařízení svazku, upřesní potřebné otázky a přinesou týlu armády zpět hlavní údaje o zámyslu manévru týlem svazku.

Charakteristické rysy soudobých operací a zvláštní podmínky boje v operační hloubce zvlášť vytvářejí složité a obtížné podmínky zejména pro dopravní zabezpečení. Jemu musí věnovat prvořadou pozornost nejenom štáb, ale všechna oddělení týlu armády. Ukázalo se, že je nezbytně nutná a nejužší spolupráce všech složek k tomu, aby byly vytvořeny co nejpriznivější podmínky pro splnění všech dopravních úkolů. Formy doplňování zásob podřízeným je nutno vidět v plné šíři. Řády ukládají odpovědnost za doplnění zásob podřízeným nadřízenému náčelníku týlu. Zkušenosti potvrzují, že zejména v těchto podmínkách bude často nutné, aby armádní transport obsáhl nejen zásobovací úsek armáda-svazek (armáda-útvár), ale i zabezpečil odběry přidělených zásob ve frontových skladech. Přitom je často nutné část armádního transportu vysunout za svazky na samostatných směrech nebo v hloubce. To vytváří značně složitou situaci v týlovém prostoru a značnou únavu řidičů, funkcionářů i dopravní techniky. Nemá-li v této situaci docházet ke zpoždování v činnosti týlu a k jeho odtrhování od sestavy armády, je nutné, aby tyl armády disponoval dopravní kapacitou pro dvoudenní spotřebu materiálních prostředků. Tak by bylo možné zabezpečit, aby zhruba polovina dopravní kapacity prováděla denně odběry od frontu (a to až na vzdálenost 150 km i více) a druhá polovina usku-tečňovala přísuny ke svazkům. Přitom by bylo zabezpečeno včasné zmanipulování zásob, provedení přísunů, odpočinek řidičů a ošetření techniky.

Nebude-li tato podmínka splněna, bude nutné značnou část zásob rychle předsunout co nejbližší za vojsky, složit na zem, a tak si uvolnit transport k odeslání pro odběry u frontu.

Činnost týlu armády při plánování a vedení druhé armádní operace vyžaduje maximální pružnost a vynalézavost při volbě forem a metod velení týlu. Základní podmínkou pro včasné plnění úkolů týlu je včasná informovanost o operační situaci, zámysl velitele a o stavu zabezpečení vojsk. Bude proto nutné těžiště úsilí štábu a oddělení týlu položit na získávání a rychlé vyhodnocování zpráv. Přitom významná úloha připadá styčné skupině týlu na VS. Jediné správné pochopení této skutečnosti a důsledné plnění ustanovení polních řádů o vzájemném předávání informací mezi náčelníkem štábu, veliteli druhů vojsk a týlem může zabezpečit, že týl nebude pokulhávat za úkoly a že včas splní všechny úkoly materiálního a zdravotnického zabezpečení operace.

Ukázalo se, že značný vliv na kvalitu práce týlu má spojení mezi VS a TVS armády. Jakost spojení je pak nepřímo úměrná vzdálenosti obou míst velení. Čím je tato vzdálenost větší, tím jsou podmínky pro spojení a vzájemný styk horší. Ideální by bylo umisťovat obě místa velení na takovou vzdálenost, aby je bylo možno propojit kabelem a napojit na dispečink VS. Uvažujeme-li bezpečenostní vzdálenost při napadení jaderným úderem střední ráže, bylo by možné vzdálenost mezi oběma místy velení zmenšit na 5–6 km vzdušnou čarou. Tato vzdálenost nejen usnadňuje vzájemné propojení obou míst velení, ale umožňuje i častější styk.

Závěrem chci upozornit, že při plánování a řízení týlového zabezpečení armády při přerůstání armádních operací je třeba mít na zřeteli zejména tyto skutečnosti:

1. Činnost štábu a služeb týlu v průběhu předcházející operace je třeba usměrnit k vytvoření těch nejvýhodnějších podmínek pro zabezpečení následující operace zejména co nejtěsnějším přimknutím armádních týlových útvarů (zejména pohyblivé armádní základny) k operační sestavě a maximálním doplněním zásob u vojsk.

2. Styl práce funkcionářů je třeba zaměřit na udržení maximální informovanosti o stavu týlového zabezpečení vojsk a o vývoji operační situace, a to jak vševojskové, tak vojskových svazků a útvarů a o stavu, možnostech a předpokládané činnosti protivníka. Přitom se ukazuje stále zřetelněji nutnost vyvíjet schopnosti v předvídání možného vývoje operační situace a vytváření podmínek pro předstih v práci týlu.

3. Metodika práce týlu musí zabezpečit rychlé zplánování a pronikání podkladů o týlovém zabezpečení k vojskům. Tomu nejlépe vyhovuje přimknutí plánovacích orgánů týlu co nejbližší k plánovacím složkám štábu a druhů vojsk, maximální součinnost s nimi a využívání společných prostředků pro předávání nařízení vojskům (zejména směrových důstojníků).

4. Není možné oddělovat činnost spojenou se zplánováním týlového zabezpečení další operace od činnosti směřující k řízení týlového zabezpečení při dokončování operace a vytvářet na sobě nezávislé skupiny orgánů týlu. Naopak je třeba zabezpečit co nejlepší informovanost o vývoji situace a při plánování se o ni plně opírat.